

Бојана Николетић

Mahjong IV

Посвећено Горазду

Међу народима који су у таласима, између 1500. и 1000. пре Христа, продрли у Италију, формирале су се различите народности.

„За највећу улогу у Историји били су предодређени *Латини*. Они се беху настанили на брежуљцима *Лацијума* где су засновали више насеља, од којих се најважније, на почетку VIII века, звало *Алба*.

753. пре Христа, каже предање, неколицина тих Латина напусти Албу и оде да на једном брежуљку, неколико километара даље, оснује једно село које је зачетак града Рима.“¹

Између 625. и 509. пре Христа, Римом владају три етрурска краља: Тарквиније Старији, Сервије Тулије и Тарквиније Охоли. Они су Рим опасали зидинама и на Капитолу подигли храм богу Јупитеру.

Да исуше мочварну јаму у подножју римских брежуљака пробили су одвод: *Слоаса Махита*. Тиме су допринели здрављу становништва. Најзад, донели су Римљанима етрурски алфабет.²

„У то доба, Римљани беху подељени у велике породице које су се састојале не само од оца, мајке и деце, већ и од свих особа пореклом од једног истог претка. Тај предак је био називан оцем (на латинском *pater*) а чланови тих великих породица били су називани патрицијима (*patriciens*, фр.). Клијенти (*clients*, фр. – од латинске речи која означава 'оне који слушају', 'оне који се повинују'), били су сиромаси које су патрицији примали у своју 'породицу' и којима су препуштали земље, уз извесну поделу прихода. Најважнији патрицији образовали су *Сенат* који је краљу помагао да управља; остали су образовали Скупштину народа.

Поред патриција и њихових клијената, у Риму су се налазили и људи који нису припадали ниједној патрицијској 'породици'. Они су образовали *плебс* и називали су их *плебејцима*. Били су то побеђени, авантуристи, страни трговци. Рим је стварно био прометно место...“

Последњи краљ, Тарквиније Охоли, давао је предност плебејцима у односу на патриције. Сенат га је отерао, успостављена је република, са два изборна конзула са мандатом од по годину дана. У случају опасности, именован је диктатор. Он је имао неограничену моћ у трајању од највише шест месеци.

¹ Сви подаци о старом Риму као и цитати преузети из: André Alba, *Rome / Débuts du Moyen-âge*, Cours d'histoire Jules Isaac, Classiques Hachette, Programmes de 1957

² Тарквиније Охоли је остао упамћен као онај који је одбијао да плати Сибили тражену цену за књиге пророчанстава, док их је она спаљивала, једну по једну. На крају је само последњу преосталу књигу платио више него што је на почетку тражено за све.

Византијски свет:

„Душан је био сахрањен у својој задужбини, у Арханђеловом манастиру код Призрена. При ископавањима, која су вршена у манастиру 1927. године, нађен је у југозападном делу цркве један мраморни плочама обложени гроб, за који се мисли да је царев. У гробу није нађено ништа сем нешто испретураних костију, пошто је гробница раније претресана и опљачкана.“³

Скоро пет векова раније, то су:

Млетачка Република, Мађари и Босанци, као и - турска претња. Краљ Лајош; Јелена, сестра (и савезница) цара Душана, удовица Младена II Шубића и градови Клис и Скрадин „као стратешке тачке према Босни, с њене западне стране“.⁴

Последња повелја у којој се наилази на помен цара Душана датирана је 5. децембра 1355.⁵ „Две недеље доцније, 20. децембра, Силни Цар Душан био је већ покојник. Умро је изненада, не зна се од чега, у најбољој мушкој снази, и у време када је српској држави и хришћанском Балкану уопште требала једна централна воља најапсолутнијих квалитета.“⁶

У истом том периоду, нешто јужније, у Царству Ромејском,

Јован V Палеолог је „ступио у везу са Ђеновљанима, старим Кантакузиновим непријатељима, и лако је придобио њихову благонаклоност и подршку. Ђеновљански гусар Франческо Гатилузио, власник две галије, на којима је крстарио по Јегејском мору тражећи плена и пустоловина, имао је да доведе Палеолога на очев престо. За то му је Јован V обећао руку своје сестре Марије а као мираз острво Лезбос, највеће и најзначајније острво које је још остало у Византиском царству.⁷ Новембра 1354 завереници су продрли у Цариград. Јован Кантакузин је приморан да напусти престо.⁸ Он се закалуђерио и, као монах Јоасаф, проживео још скоро тридесет година (ум. 15 јуна 1383), готово исто толико колико је делао као државник. У манастирској повучености написао је своју чувену историју и низ теолошких списа у којима је бранио науку исихаста.“⁹

Само две године раније,

Јован Кантакузин у сукоб са Палеологом уводи Турке. „Тешко потиснут Јован Палеолог је позвао у помоћ Србе и Бугаре и добио је од Душана, коме је послао као таоца свог брата, деспота Михаила Палеолога, одред од 4000 коњаника. Међутим, ни Урхан није изневерио свог пријатеља Кантакузина, већ му је послао 10.000 људи под заповедништвом свог сина Сулејмана. На тај начин одлука у борби између два византиска цара налазила се у рукама Турака и Срба. Победила је надмоћнија турска

³ Владимир Ћоровић, *Историја Срба*, Октоих, Нова књига, Леокомерц, 2005, стр. 249

⁴ „Видећи нерасположење скрадинског грађанства против својих људи, а чувши можда и за цареву смрт, његов војвода Ђураш Илић предаде тај град Млечанима 10. јануара 1356, како му цар беше раније наредио. Град Клис преотели су Мађари.“ В. Ћоровић, *исто*

⁵ О цару Душану в. још и *Махјонг(I)*, *Махјонг III* и *МахјонгVIII-IX*

⁶ В. Ћоровић, *исто*

⁷ О владавини породице Гатилузио на Лезбосу, која је трајала све до турског освајања 1462 г., в. *Miller, Essays*, 313 sq.

⁸ За датум пада Ј. Кантакузина (22 новембра 1354) в. *Loenertz, Lettres de D. Cydonès* 109.

⁹ Цитат као и две претходне фусноте из: Георгије Острогорски, *Историја Византије*, Просвета – Београд, II фототипско издање, стр. 493-4

снага. Бугари су се повукли пред јаким турским одредима, а српске трупе и византиска војска Јована V потучене су у бици код Димотике.¹⁰

Пре тога,

Стални ривалитет Млетака и Ђеновљана, рат у византијским водама око царинских прихода, велика битка у Босфору, 13. фебруара 1352, између ђеновљанских бродова на једној страни, и млетачких и арагонских на другој. Педро IV Арагонски. Турски апетити, савезништво са Ђеновљанима. Кантакузин са њима склапа мир.

„Већ 6 августа 1354 г. млетачки посланик у Цариграду јавио је дужду Андрији Дандолу да су Византинци, угрођени од стране Турака и Ђеновљана, спремни да се потчине било којој сили: Млецима, Србима или Угрима.¹¹ А 4 априла 1355 Марино Фалијер саветовао је Млетачкој републици да просто анектира Византију, јер ће ова иначе, пошто се налази у најбеднијем стању, убрзо постати плен Турака.¹² Било је очевидно да се Византиско царство налази пред падом, и питање је било само у томе да ли ће његови остаци припасти Турцима или некој хришћанској сили.

Један од најјачих претендента на византиско наследство ускоро је испао из игре: 20 децембра 1355 г. Душан је изненада умро. Млади цар Урош (1355-1371) није био у стању да одржи под својим жезлом разнолике и слабо повезане делове очевог царства. Царство, које је Душан исувише брзо изградио, почело је да се распада (...) сада на целом Балканском полуострву није више било силе која би се могла озбиљно супротставити османлиском надирању.“¹³

15. децембра 1355. Јован V шаље у Авињон папи Иноћентију VI писмо са понудом уније. На челу јаке опозиције налази се патријарх Калист, који је још раније¹⁴ на српску цркву бацио анатему и био постигао да бугарска патријаршија призна „врховна права цариградске столице“.

„Ускоро после заузећа Галипоља, Турци су отпочели са систематским освајањем Балканског Полуострва. 1359 г. Цариград је први пут угледао османлиску војску пред својим зидинама.“¹⁵

Мурат I (1362-1389). Лалашахин у Пловдиву 1363, беглербег Румелије.

„Преварен у својим надама на помоћ Рима, Јован V је тражио савезнике на другим странама. Патријарх Калист је лично отишао у Сер и тамо се састао с Душановом удовицом царицом Јеленом, али се изненада разболео и умро...“

Петар Кипарски и крсташки рат који је неочекивано кренуо у правцу Египта.

У пролеће 1366. цар одлази у Угарску да тражи помоћ моћног Лудовика I. Узалуд. „Остало се при римској тези: најпре унија па онда помоћ.“ Потом бива „задржан“ у Бугарској где је његов син Андроник зет бугарског цара. Изненадни долазак грофа Амадеа Савојског са крсташком војском и спас. Августа 1369. цар стиже у Рим. „И док се цар у Риму одрекао вере својих предака, патријарх Филотеј, који је после Калистове смрти поново заузео цариградску столицу, позивао је православне хришћане, не само у Византији већ и ван њених граница, у Сирији и Египту, у јужнословенским земљама и

¹⁰ Острогорски, *исто*, стр. 492. Напомиње се да Кантакузин наводи број од 7000 српских коњаника, иако „свакако претерује“, а да су према Нић. Григори Турци бројали 12.000 људи. Урхан је био ожењен Теодором, ћерком Јована VI Кантакузина чија је друга ћерка Јелена била удата за Јована V Палеолога.

¹¹ *Ljubić*, Monum. hist. Slav. mer. III, 266; *Шафарик*, Гласник С.У.Д. 12 (1890) 13.

¹² *Hopf*, Geschichte I, 448

¹³ Острогорски, *исто*, стр. 495-6, укључујући две претходне фусноте.

¹⁴ „Према В. Мошину, Св. патријарх Калист и српска црква, Гласник српске православне цркве 27 (1946) 202, између јесени 1352 и пролећа 1354 г.“ Острогорски, *исто*, фн.1 на стр. 498

¹⁵ *Matteo Villani*, Muratori XIV, 567, Острогорски, *исто*, стр. 498

у Русији, да остану верни својој вери.¹⁶ Прелаз Јована V у римску веру, обављен врло свечано у Риму октобра 1369 г., остао је његов лични акт. Црквена унија није закључена, тако да се у односима између грчке и римске цркве није ништа битно изменило.“ Пролеће 1370, у Млечима: „нова разочарења и нова горка искуства“. Пошто је пропала погодба око продаје острва Тенедос и повраћаја драгуља његове мајке, царице Ане (Савојске), цар се нашао у безизлазном положају: у туђини, без новца, изневерен од једног сина, спасен је од другог. Вратио се у Цариград октобра 1371. године.

Матија и Манојло, Кантакузинови синови, управљају аутономно својим областима: „Матија се држао још извесно време у родопској области, али, тешко поражен у једном сукобу са Србима, пао је у руке Јовану V и морао да се одрекне власти (1357).“ Његов брат, Манојло Кантакузин, успешно управља Морејом све до смрти 1380. године. „У овом жалосном времену општег опадања Византије снажење грчке Мореје претставља једину светлу тачку.“ (Острогорски)

„Пошто су се Османлије учврстиле у Тракији, наша се на удару и Македонија. Деспот Јован Угљеша, који је владао у Серу, припремао је већу акцију против освајача и покушавао да окупи околне владаре. Он је нудио савез и Византији и ради тога је осудио проглашење Душанова царства и српске патријаршије и признао права цариградске патријаршије на својој територији. У ствари његовом позиву се одазвао само краљ Вукашин. Браћа су кренула са војском према Једрену и сударила су се с непријатељем код Черномена на Марици. Ту су Турци, 26. септембра 1371 г., уништили њихову војску у крвавој бици, у којој су Вукашин и Угљеша и сами погинули. Овим поразом македонске земље су изгубиле независност. Локални владари, међу њима и Вукашинов син Краљевић Марко, морали су да признају суверенитет турског султана и да му се обавежу на плаћање данка и војну помоћ. Коначно освајање њихових области као и осталих балканских земаља било је сада само питање времена.

Турска победа на Марици, највећа и најсудбоноснија пре 1453, имала је за Византиско царство, иако оно у борби није учествовало, далекосежне и кобне последице.¹⁷

Византија и Бугарска у вазалној зависности од Османлијског царства.

У пролеће 1373. цар Јован V, као вазал, прати султана у поход на Малу Азију. Андроник Палеолог и Сауци Челеби – *Устанак два принца*. Ослепљени.

Андроник уз помоћ Ђеновљана бежи из затвора у Галати, улази у Цариград, збацује оца и брата Манојла и баца их у тамницу. Уступци Ђеновљанима и Турцима; Јован V и будући Манојло II беже из затвора уз помоћ Млетака и уз турску помоћ враћају отети престо. „Коначну одлуку донела је најзад султанова воља: турском потпором Јован V и Манојло II ушли су 1. јула 1379 г. у Цариград и преузели власт, наравно уз поновну обавезу да ће пружити султани војну помоћ и плаћати данак. Манојло је морао сваке године да долази на Порту с уговореним данком и помоћним трупама да би пратио султана куда год овај нареди.“¹⁸

Деспот од Мистре, Теодор I. У време после Косовске битке, уздиже се Јован VII. Јован V умире 16. фебруара 1390. и Манојло II постаје цар (1391-1425): „многострано образован и даровит човек“, „несумњиво (то је) једна од најсимпатичнијих фигура овог жалосног доба.“ Јелена Драгаш, српска принцеза на византијском престолу.

¹⁶ Cf. Halecki, Un empereur 235 sq, Острогорски, *исто*, стр. 500

¹⁷ Цитат из наведеног дела Георгија Острогорског, стр. 502. В. још и *Махјонг III* и *Махјонг X-XI*

¹⁸ „Према Халкокондилу (ed. Darkó, I, 57, 13 и 58, 1), данак је одређен у висини од 30.000 златника годишње, а византиски помоћни одред бројао је, према Сфранцесу (ed. Papadopoulos, p. 60, 21), 12.000 људи, коњаника и пешака.“ Острогорски, *исто*, стр. 503-4

О манастиру Манасији:

Током археолошких ископавања у цркви овог манастира 2007. године откривене су две гробнице. После систематских истраживања и антрополошких претрага, доказивања аутентичности моштију пронађених у једној од њих, потврђен је налаз ДНК оца и сина, кнеза Лазара и деспота Стефана.

Ресавска школа, учени Константин Филозоф, писац деспотове биографије.

Ресавска библиотека имала је више од 20000 књига. Мањи број рукописа је спасен пред турским разарањем. „О угледу ресавске школе сведочи и запис једног калуђера из 1667. где стоји да се у његовој књизи ништа не мења 'јер смо преписали од добра извода од старих преводилаца ресавских који су без мане'.“

„Манастир је познат под именима Ресава, односно Манасија. У Гласнику православне цркве из 1909. спомиње се да је деспот Стефан веома ценио дело грчког књижевника Манасија из прве половине XII века, аутора стиховане Хронике (од стварања света до 1081. године) и да је наручио превод тзв. Манасијеве посланице. Отуд је вероватно за манастир коришћено име Манасија.“

На листи културних добара за упис у светску баштину под заштитом Унеска, уз Смедеревску и Бачку тврђаву, Рајачке пимнице и Царичин град (Iustiniana Prima).¹⁹

Голубачка тврђава

„Предаја Голупца, којој се Жигмунд исто тако надао, била је осујећена вољом локалног заповедника, извесног војводе Јеремије. Јеремија је доказивао како му је својевремено деспот Стефан узео 12.000 дуката како би му препустио на старање утврђени Голубац. Сада је војвода тражио да му угарски краљ исплати поменути суму, али је Жигмунд оспорио веродостојност печата потврде коју је Јеремија приложио као доказ. Деспот Ђурађ је похрлио у Голубац, али је Јеремија на градској капији оружјем навалио на новог деспота. Штавише, војвода је био у дослуху са султаном Муратом II, коме је тајно понудио град. Султанови ратници су у зиму 1427. преузели Голубац чиме су Турци стекли важно упориште на Дунаву. Жигмунд није кривио деспота Ђурђа за Јеремијину непослушност, али је свим силама са војском од око 30.000 људи и тешком артиљеријом напао Голубац крајем априла 1428. године. Тек је долазак султана Мурата II лично одбио Угре и натерао Жигмунда у безглаво повлачење преко Дунава.“²⁰

Мало даље у истом извору каже се да је Споразум у Тати (1426), склопљен између угарског краља и деспота Стефана Лазаревића, успешно остварен „у оквиру српско-угарских односа“: краљ Жигмунд је примио Београд, тврђаву на Јужној граници од кључног значаја, и „извршио церемонијалну иницијацију Ђурђа Бранковића за новог деспота и владара Србије и свом новом вазалу је препустио околину Београда, Мачву и крајеве у босанском Подрињу.“

Драматични губитак Голупца није имао одраза на статус новог деспота. Деспот је ипак, због губитка Београда, морао да изгради нову утврђену престоницу – Смедерево.

¹⁹ Према подацима пронађеним на Интернету, и у тексту М. Марјановић, „На прелиминарној листи Унеска: манастир Манасија / Деспотова палата врх српског неимарства“, Blic Online, 2010

²⁰ Историјска библиотека

Једна од првих модерних историја Србије:

Elodie Lawton Mijatovics, *The History of Modern Serbia*,

William Tweedie, ed., 337 Strand, London 1872

Ауторка је била супруга министра и историчара Чедомиља Мијатовића.

Маргарета, Марина и Сан Марино

Девица *Маргарета* (звана Марина на Истоку), мученица чији је дан 20. јули.²¹ Једна од најомилјенијих светитељки позног средњег века на Западу, иако нема поузданих сведочанстава о њеном животу. Прича о њој је као роман и у њој се каже како је у доба Диоклецијанове владавине један пагански свештеник у Антиохији, у Писидији, имао кћер хришћанку, Маргарету. Она је одбила удварање префекта Олибрија (*Olybrius*)²² и одбацила га, на шта је он поткаже као хришћанку. Муке које је затим поднела описане су на најфантастичнији начин – ту је и да је прогутао Сатана у облику змаја; на крају јој је одрубљена глава. Наводи се да је све то казивање очевица, Маргаретиног помоћника Теотимуса (*Богобож / Theotimus*). Сличност у појединостима са култом Катарине из Александрије: у средњем веку су понекад приказиване заједно. Маргаретин знамен је змај, Катаринин *точак*.

Прича о једној другој Маргарети (8. окт.), званој Нова (*Reparata*), спада у легенде о Пелагији Покајници (*Pelagia The Penitent*, *енгл.*):²³ бежећи из брака, она се преруши у калуђера, а бива потом и оптужена за завођење једне калуђерице; искупљује се тек смрћу (в. св. *Марина*).

Марина, жена-калуђер (12. фебр.). Маринин отац се закалуђерио у Битинији (*Bithynia*) и код себе задржао ћерку прерушену у дечака. Када је умро, она је наставила да живи у манастиру, неоткривена. Била је чак оптужена за очинство детета кћери једног крчмара али је после пет година окајавања греха поново примљена у манастир. Њен пол и следствена невиност утврђени су тек после смрти. Ова прича је можда само књижевна разрада легенде о св. Пелагији Покајници (в. *Маргарета*, девица мученица).

„С друге стране, изгледа да јесте истина да је једна млада жена ушла прерушена у манастир Шенау (*Schönau*) и да је тамо живела као искушеник, неоткривена све до своје смрти 1188. У Немачкој су је у народу звали св. Хилдегунда (*St. Hildegund*), али изгледа да се око ње није развио култ.“²⁴

Између осталих, за ове легенде везује се и име св. Јована Хризостома који преноси причу о историјској *Пелагији из Антиохије* „која се понекад забуном замени са

²¹ Према: *The Penguin Dictionary of Saints*. Код нас се св. великомученица Марина слави 30. јула, као Огњена Марија.

²² OLIBRIUS /.../ *n.m.* (*Olybrius*, 1537; име римског цара из V в., неспособног и разметљивог). Хвалисавац, фанфарон. Наметљивац упадљиво непријатног држања и бизарног понашања. Према: *Le Petit Robert 1*

²³ Исти је дан у који се слави (8.окт.); „прича о овој Пелагији, званој Маргарито због финоће њених бисера, казује да је била на злу гласу као разблудна играчица у Антиохији и да је привукла пажњу бискупа Нона Едешког (*Bishop Nonnus of Edessa*): 'Ова девојка,' говорио је, 'за наук је нама бискупима. Она улаже више труда у своју лепоту и своју игру него ми у своје душе и своја стада.' Чувши једном проповед истог тог бискупа, Пелагија се покаја и покрсти.“ Отишла је потом у Јерусалим и под именом Пелагије (*Pelagius*) самотно проживела остатак живота у пећини на Маслинској гори, прерушена у мушкарца. Donald Attwater, *The Penguin Dictionary of Saints*, Second Ed., rep. 1986

²⁴ *Isto*, стр. 225

легендарном Пелагијом Покајницом“: она је била „хришћанска девојка од петнаест година“ која се, када су војници дошли по њу у кућу да је ухвате, бацила у смрт с врха куће, да избегне срамоту. *Пелагија из Тарза*, лепа девојка против своје воље верена са сином цара Диоклецијана, који је, када је она постала хришћанка, извршио самоубиство. „Уместо да казни Пелагију, цар је пожеле за себе; она га одби, држећи се своје вере, и би насмрт печена у ужареном бику од меди.“

Поред неколико Пелагија и Марина, па и Маргарета, помињу се и Еуфросина, као и св. Евгенија. Истраживана је, и одбачена, идеја да су све оне христјанизована верзија Афродите или Венере.

Марин (Marinus), мученик, умро с. 262, слави се 3. марта. Војник, стационаран у Цезареји (*Caesarea*) у Палестини. Када је требало да буде унапређен у звање центуриона, један љубоморни супарник га поткаже као хришћанина. Уз подршку бискупа Теотекнуса (*Theotecnus*), Марин се определи за јеванђеље уместо мача и, у складу са тим, буде убијен. Римски сенатор Астирије (*Astyrius*) који га је пристојно сахранио, постао је и сам мученик.

„Италијанска република Сан Марино носи име по другом св. Марину (четврти век?); празнује се 4. септембра; његова повест, међутим, - како је био каменар (*stonemason*, енгл.) и да је побегао у испосницу на Монте Титану (*Monte Titano*) да утекне од жене која се лажно представљала као његова супруга – историјски је безвредна.“²⁵

Марин Држић, рођен 1508. у Дубровнику, у пучанској трговачкој породици која је доживела финансијски слом. Школовао се за свештеника у Дубровнику и Тоскани (Сијена): 1526. један је од двојице ректора цркве Свих светих (Домино) у Дубровнику, 1538. оргуљаш у дубровачкој катедрали; на школовању у Сијени почиње да глуми; у служби аустријског пустињака, грофа Кристофа Рогендорфа, путује у Беч, Цариград, у Србију и Бугарску. Враћа се у Дубровник. Године 1562. стиже у Венецију, а 1563. године је на позицији капелана венецијанског надбискупа. Најзад, Фиренца, Козимо де Медичи, и четири „уротничка писма“ пронађена 1938. Умире у Венецији 2. маја 1567. Сахрањен је у цркви Св. Јована и Св. Павла (*San Giovanni e San Paolo*), у којој почивају млетачки дуждеви.²⁶

Није сачуван ниједан примерак једине књиге објављене за пишевог живота (1551). Ипак, издање је поновљено 1607. и 1630. у Венецији.

Комедије: *Помет*; *Скуп*; *Манде*; *Новела од Станца* (покладна игра, или - рустикална фарса у стиху); *Дундо Мароје* (комедија у прози) и још много другог. Пасторале, лирска и драмска дела – једна трагедија, последње дело, *Хекуба* (дозвола за извођење 1559.); пре свега, ренесансна *commedia erudita* у којој је Држићев „*bujan idiom* pokazao svu raskoš i potenciju hrvatskoga jezika sredine 16. stoljeća“.²⁷

²⁵ *The Penguin Dictionary of Saints*, стр. 225

²⁶ „Živopisni pišćev lik, brojne bjeline u njegovoj biografiji, a prije svega urotnička pisma pronađena 1938. god., bili su razlog što je Držićeva biografija izazivala različite hipoteze i spekulacije i postala predmetom suprotstavljenih interpretacija. U ekstremnim inačicama Držićev lik očitava se ili kao lik neodgovornog pustolova koji neprestance trči za novcem, ili kao lik pobunjena plebejca koji se bori za bolji, pravedniji svijet.“ Wikipedija, 31.08.2012. Још о Марину Држићу, в. *Махјонг V*.

²⁷ „Izvođači Držićevih drama bile su amaterske družine: između ostalog, družina Pomet, družine Garzarija i Od Bidzara, sastavljene od mladih plemića, te družine koja se zvala Njarnjasi i koja je izvodila pasturale.“ (W)

Principato di Filettino

У италијанској области Лацио у средишњој Италији, у знак протеста због владиног плана о припајању оближњим општинама свих оних општина чији број становника не прелази хиљаду, 3. септембра 2011. године историјски градић Филетино прогласио се кнежевином, по узору на Сан Марино. Штампана се локални новац, *фиорито*, а поред градоначелника постоји и премијер. Ове године је разматрано и проглашење устава, као и избор кнеза, па је та позиција понуђена наследнику последњег италијанског краља Витора Емануела.

„Туризам је индустрија мира“, каже Силвио Берлускони.

Istorijski arhiv Beograda (на Фејсбуку):

„На данашњи дан: 2. септембар 1838. – Завештанјем од 150 000 форинти, неколико кућа и имања, Сава Текелија у Будимпешти основао „Текелијанум“, задужбину намењену школовању српских ђака из Угарске.“²⁸

Опширније о томе пише Политикин забавник.²⁹

На дан 1. септембра 1950. у Београду је основано дечије позориште „Бошко Буха“:

*Изгубљени принц и украдена принцеза
Капетан Џон Пиплфокс (звани Звоно)
Амброзио зауставља време*

и много, много других лепих представа.

Iz *Vremeplova*: 16 jun

1852. - U Novom Sadu je štampan prvi broj lista "Serbski dnevnik", s književnim dodatkom "Sedmica", koji je potom izlazio 12 godina. U listu, koji je pokrenuo i izdavao Danilo Medaković, saradivali su mnogi veliki srpski književnici. Kada je 1859. Medaković prešao u tadašnju Kneževinu Srbiju, urednik lista postao je Jovan Đorđević (književnik, klasicista, autor teksta srpske himne "Bože pravde").

2006. - Šefovi država EU na samitu u Briselu usvojili su Deklaraciju o Zapadnom Balkanu, u kojoj se navodi da je "mirna i prosperitetna Srbija, u potpunosti integrisana u evropsku porodicu nacija, od ključnog značaja za stabilnost regiona".

Izvor: Tanjug

²⁸ <http://www.facebook.com/pages/Istorijski-arhiv-Beograda/180908415273554>

²⁹ <http://www.politikin-zabavnik.rs/2009/2989/02.php>

Clienting

На српском, *клијентинг*, нова пословна филозофија која у средиште ставља клијента и његове потребе. „Волите клијента а не производе. Производе је довољно да познајете“, каже Немац Џеф Рој.

За квалитетан клијентинг, потребне су вам базе података купаца уз константно праћење потреба клијента: клијента треба „мазити и пазити“, треба га везати и придобити путовањима и предавањима, уз излете и дружење.

У све то треба уложити новац и срачунати допринос клијента развоју компаније.

Због тога потребе клијента треба препознати и, чак, предвиђати. Идеал: *веран купац*.

према предавању гђе Татјане Болпачић,
авг. 2012 / MCB Video

„У тренутку када вера више није довољна,“ два филма, три-четири слике, једна драма, један роман и поема:

Једна баштенска сцена (Roundhay Garden Scene) – замислио, режирао и снимио, у кући својих пријатеља, 14. окт. 1888., Раундхеј, Лидс, Вел. Британија: Louis Aimé Augustin Le Prince, проналазач; у башти се појављују, идући у круг и смејући се: Harriet Hartley Adolphe Le Prince, Joseph Whitley, Sarah Whitley. Треба запазити да при окрету Сара иде уназад а пешеви Џозефовог капута залепршају.

12 слика у секунди, трајање 2,11 секунди. То је најстарији сачуван филм.

Седми печат (Det sjunde inseglet) – улоге: Gunnar Björnstrand / *Јöns, племић* /, Bengt Ekerot / *Смрт* /, Nils Poppe / *Јof* /, Max von Sydow / *Antonius Block, витез* /, Bibi Andersson / *Мia, глумчева жена* /, Inga Landgré / *Karin, Блокова жена* /, Åke Fridell / *ковач Plog* /

Према свом оригиналном комаду *Дрвена слика (Trämålning / Wood Painting)*, састављеном 1953/54 за потребе студената глуме Градског позоришта у Малмеу (Malmö - Шведска), написао и режирао Ingmar Bergman, 1957.

Брод лудака, Хијеронимус Бош (1450-1516), Париз, Лувр

Слепци, Питер Бројгел Старији (1525/30-1569), Напуљ, Народни музеј

Пијана лађа, Сава Шумановић (1896-1942), Шид, Галерија слика „Сава Шумановић“
Инспирацију за ову слику уметник је нашао у истоименој поеми симболисте Артура Рембоа као и у једној другој слици, *Сплав Медуза* Теодора Жерикоа.

Роман је *Смрт у Венецији* Томаса Мана (Thomas Mann, *Der Tod in Venedig*), 1. изд.1912.

2012.